

Zeetrek langs Huisduinen

Een impressie van juli t/m september 2025

Juli

Een rustige periode was aangebroken. Het weer werd beïnvloed door een zuidelijke stroming en zorgde voor een warme en droge maand. Op de eerste dag van deze maand was er zelfs sprake van code rood i.v.m. een heuse hittegolf.

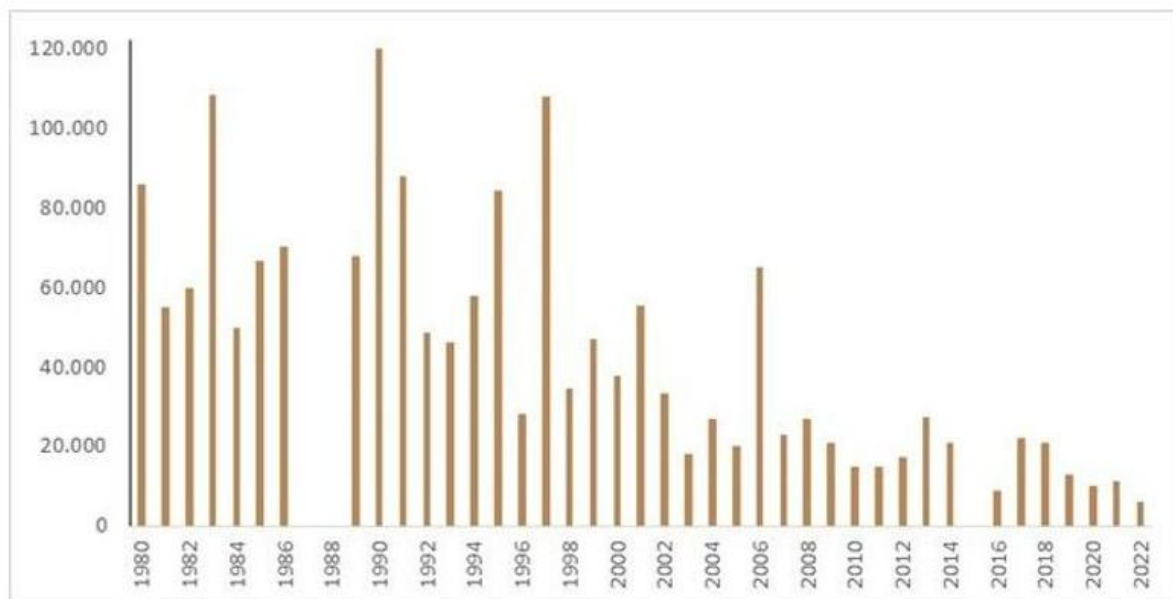

Aalscholvers (Foto: F. Geldermans)

Een uitzondering op de regel in deze maand was de aalscholver. Welnu, op de 12^e in de vroege ochtend kwamen de eerste groepen aalscholvers in beeld. Allengs werden de groepen steeds groter en vormde zich uiteindelijk tot een groot zwart lint van zwarte vliegende vogels. Deze viseters waren afkomstig van de Noordzeekust voor Texel. Ze vlogen ten westen van de Razende Bol en verdwenen gezamenlijk in zuidelijke richting. De groep in zijn geheel bestond tijdens deze voedseltrek uit 5500 exemplaren. Aan het einde van de dag werd een totaal van 7917 aalscholvers geteld. Maar daar bleef het niet bij! Twee dagen later herhaalde dit fenomeen zich en was de groep aangevuld tot 10.500 individuen. Het werd letterlijk zwart voor de ogen. Op deze dag verdwenen 13.394 aalscholvers in de spreekwoordelijke boeken. Dit betekende een nieuw dag-record voor deze soort. In vergelijking met het aantal van 18.000 broedparen in Nederland is het zien van een dergelijke grote groep toch wel bijzonder te noemen. Er werden alleen al in deze maand 24.118 exemplaren van deze 'waterraaf' geteld.

Op de 16^e vloog nog een late kleine jager langs de telpost. Deze roofmeeuw verdween met gezwinde spoed richting het zuiden. Waarschijnlijk onderweg naar het overwinteringsgebied gelegen voor de Afrikaanse kust. Vijf dagen later volgde een grote zilverreiger dezelfde richting.

Een aantal jaren geleden was het IJsselmeer een belangrijke verblijfplaats voor de zwarte stern. Tot meer dan 100.000 zwarte sterns gebruikten het IJsselmeergebied en de Waddenzee als tussenstop onderweg naar Afrika. Sinds het begin van deze eeuw laat deze soort een significante afname in het IJsselmeergebied zien.

Maximaal getelde aantallen zwarte sterns op slaapplekken in het IJsselmeergebied en de westelijke Waddenzee in de periode 1980-2022. In drie jaren (1987, 1988, 2015) waren de tellingen van sterns op slaapplekken incompleet (Bron: Jan van der Winden)

De afname van de zwarte sternpopulatie correleert dan ook zeer sterk met het ineenstorten van de aantallen spieringen. Deze belangrijke prooivissen leven in relatief koud water en waarschijnlijk is door het warmer wordende water in het IJsselmeer, de spieringpopulatie sinds 1990 voortschrijdend in omvang afgenomen. Dit feit is dus direct van invloed op het aantal waarnemingen voor de kust bij Huisduinen. Er werden deze maand slechts 291 zwarte sterns geteld, waarvan 75 procent van deze sterns een zuidelijke koers kozen.

Zwartkopmeeuwen waren deze zomer schaars in het Breewijd. Alleen op 4 en 9 juli werd een adult exemplaar gezien. Echter de zuidelijkere gelegen telposten lieten een positiever beeld van deze soort zien.

Steltlopers zijn in deze periode altijd redelijk zeldzaam. Toch werden op de 13^e alweer de eerste steenlopers op hun vertrouwde strekdam gezien. Deze groep bestond uit 13 exemplaren. Op de 28^e vlogen de eerste regenwulpen alweer naar het zuiden. Er werden op deze dag 16 stuks geteld. Twee dagen later werden 8 naar het noorden vliegende zilverplevieren ontdekt.

In deze periode worden doorgaans veel foeragerende meeuwen boven het Breewijd geteld. Dit resulteerde o.a. in 3488 kokmeeuwen en 3070 kleine mantelmeeuwen. Ook werden veel actieve naar vis duikende sterns gezien.

Visdief (foto: F. Geldermans)

Dit resulteerde in redelijke aantallen, zoals 1908 grote sterns, 1508 visdieven en 77 dwergsterns. Daarentegen was de aanwezigheid van roofvogels ronduit teleurstellend te noemen. Er werden vanaf Texel geen foerageervluchten van kiekendieven vastgesteld. Slechts 1 torenvalk werd in juli waargenomen.

Er werd deze maand 47 uren geteld. In deze periode werden 41 verschillende soorten vastgesteld. Het resultaat van 35.546 vogels was voor de maand juli eigenlijk best goed te noemen.

AUGUSTUS

Het was vaak gematigd zomerweer met maximumtemperaturen tussen 20 en 25 °C. Van 11 tot en met 15 augustus was het heet, wat de tweede hittegolf van de zomer opleverde. De stroming was begin deze maand westelijk.

Normaal gesproken is de maand augustus bij uitstek de tijd om langs vliegende steltlopers te zien. Helaas, het aantal waarnemingen bleef beperkt tot 56 regenwulpen, 9 tureluurs en 21 drieteenstrandlopers. Door het ontbreken van een oostelijke stroming was er van thermiek geen sprake. Hierdoor bleven de meeste roofvogels achterwege. Langdurend turend door de kijker kwamen wel een bruine kiekendief, 2 sperwers en 2 torenvalken in het vizier. Op de 29^e kon de vlag in top voor de eerste langs vliegende roodkeelduiker.

Enkele kleptomanen zorgden voor een hoopvol begin van het najaar. Op de 15^e namelijk passeerde een middelste jager de telpost. Van een andere soort, namelijk de kleine jager, werden in deze periode nog eens 8 exemplaren waargenomen. Van deze roofmeeuw werden 7 adulte vogels en een juveniel exemplaar als belangrijke data in de database van trektellen.nl ingevoerd.

Zwarte stern (foto: H. Post)

Ondanks een jaar na de uitbraak van de vogelgriep werden naar verhouding toch nog veel sterns gezien. Het Breewijd is in dit kader een belangrijk foerageergebied. Er werd dan ook regelmatig voedseltrek vastgesteld. Een bijzondere soort is toch wel de zwarte stern. Het zomerkleed maakte al plaats voor het winterkleed en hierdoor hadden de vogels een saaier uiterlijk dan tijdens de voorjaartrek. Van deze heen-en-weer vliegende moerassterns werden er uiteindelijk 670 exemplaren genoteerd. De grote stern liet zich ook nadrukkelijk met 2582 vogels van zich gelden. Het aantal van 2110 al-dan-niet krijsende visdieven was redelijk te noemen. De noordse stern maakte zich al op

voor hun lange reis naar het zuiden. Er werden in deze maand 20 noordse sterns gezien die een zuidelijke koers hadden. Overigens, een belangrijke rustplaats op hun lange reis is te vinden voor de noordelijke kust van Madeira. Overdag rusten deze sterns ver uit de kust op het water om aan het einde van de dag gezamenlijk op te stijgen om hun reis groepsgewijs in de donkere uren voort te zetten. Tot slot werden in de maand augustus nog 117 dwergsterns in de spreekwoordelijke boeken bijgeschreven.

Kleine mantelmeeuwen (Foto: H. Post)

Het aantal meeuwen bleef in vergelijking met voorgaande jaren redelijk constant. Er werden dan ook 806 kleine mantelmeeuwen en 1048 kokmeeuwen geteld. Voor wat betreft deze laatste soort werden opvallend veel eerste kalender jaar vogels aangetroffen. Dit kan men in zekere zin verheugend noemen! Verder werden nog enkele dwergmeeuwen gezien. Tot slot was er op de 6^e nog een leuke waarneming van een juveniele drieteenmeeuw die de telpost op relatief korte afstand passeerde.

Niet alleen vogels hebben de aandacht, maar ook zeezoogdieren. Opvallend hierbij is dat de populatie van de grijze zeehond in de Waddenzee nog steeds toeneemt. Op de 22^e kon er een aantal van 393 stuks op de Razende Bol worden vastgesteld. Het aantal gewone zeehonden komt door hun aanwezigheid in de verdrukking een laten daarom een dalende trend zien. Ook waren het aantal waarnemingen van de bruinvis beduidend lager. Er werden in de maand augustus slechts 3 van deze kleine tandwalvissen gezien.

Deze maand is er 58 uren geteld. Hierbij werden slechts 40 soorten vastgesteld. Het aantal van 8874 vogels stond wel in de juiste verhouding tot het ontbreken van bepaalde soorten.

SEPTEMBER

September *was* vrij warm met een gemiddelde temperatuur van 15,0°C tegen een langjarig gemiddelde van 14,7°C. Echter de maand begon wisselvallig met de passage van enkele depressies en zorgde en voor een zuidwestelijke stroming.

Kleine kokmeeuw (Foto: H. Post)

Op de 27^e ging de spreekwoordelijke alarmbel af. Door een bezoeker werd melding gedaan van een kleine kokmeeuw in het Marsdiep. Deze bijzonderheid volgde een boot die met een pelagische tocht bezig was. Direct werd de verrekijker naar het zuiden gericht. Inderdaad, bij Kaaphoofd werd de boot vol met vogelaars gezien. Online werd vanaf de boot de positie van deze meeuw doorgegeven. Op dat moment dreef de kleine kokmeeuw op het water. Na een korte stop vertrok de boot in zuidelijke richting en vloog de groep meeuwen op. Juist op dat moment werd tussen de opvliegende kokmeeuwen ook deze zeldzaamheid ontdekt. Later voer de boot langs de telpost en werd deze dwaalgast nog een enkele keer waargenomen. Kilometers ten zuiden van Huisduinen wijzigde de boot van richting en werd later aan de westkant van de Razende Bol gezien. Deze pelagische tocht speelde zich vooral af in een gebied boven de Waddeneilanden. Aan het einde van de middag keerde de boot via het

Molengat terug naar de haven van Den Helder. Daarna pendelde de kleine kokmeeuw nog dagenlang achter de veerboot tussen Texel en Den Helder. Het was sinds 1900 de 8^e waarneming ooit van deze soort in Nederland!

Jan-van-Gent (Foto: H. Post)

De eerste wintergasten druppelden deze maand langzamerhand binnen. In dit geval waren het middelste zaagbekken, rotganzen en zeekoeten. Alle vier West-Europese soorten jagers werden deze maand waargenomen. Op de 5^e werd een kleinste jager gespot en zowel op de 5^e als op de 20^e volgde een middelste jager. Een grote jager (Skua) zorgde op de 10^e van deze maand voor een euforisch moment. De algemeenste soort behorende tot de stecoraiidae is de kleine jager. Van deze soort werden deze maand 15 vogels waargenomen. Van het pelagische front is zeker een grauwe pijlstormvogels nog het vermelden werd. Deze wereldreiziger keilde op de 17^e richting het zuiden. De jan-van-gent is thans voor de Hollandse kust een algemene verschijning. Kan hierdoor als soort bijna dagelijks worden vastgesteld. In deze periode werden uiteindelijk 135 jan-van-genten waargenomen.

Op de 7^e werden nog 5 late gierzwaluwen gezien. Deze vogels waren op trek vanuit Scandinavië. Er werden in deze maand ook 578 boerenzwaluwen geteld. Vreemd genoeg vloog het overgrote merendeel van deze zwaluwen naar het noorden. Tevens vlogen op de 24^e 3 grote gele kwikstaarten merkwaardig genoeg dezelfde koers. Op de 6^e kwam nog een grote bonte specht vanuit zee aangevlogen.

Gierzwaluw (foto: H. Post)

De najaarstrek van steltlopers was ronduit teleurstellend te noemen. Het meest interessant waren in deze periode de 95 zilver- en 18 goudplevieren. Altijd mooi om te zien was een naar het zuiden vliegende kleine zilverreiger. Deze reigersoort werd op de 7^e door 7 blauwe reigers gevolgd. Wederom een treurig verhaal. Door het ontbreken van thermiek werden slechts 1 sperwer, 2 bruine kiekendieven, 1 buizerd en 5 torenvalken geteld. Ronduit positief waren de 9 grote zee-eenden die op de 9^e ver uit de kust werden gezien. Van de heen-en-weer vliegende zwarte zee-eenden verdwenen 1503 exemplaren in de daarvoor bestemde database.

De sterns zorgden deze maand voor de nodige drukte. Er werd flink geteld en genoteerd. Dit resulteerde in 230 zwarte sterns, 2032 grote sterns, 726 visdieven, 20 noordse sterns en tot slot 26 dwergstens. V.w.b. de roodkeelduiker was de 27^e een leuke dag. Er werden op deze dag uiteindelijk 23 van deze snel vliegende zeeduikers boven het Breewijd gespot. Van de meeuwen was de kokmeeuw met 1286 exemplaren ruim vertegenwoordigd. Het aantal grote mantelmeeuwen bleef in deze periode op 303 vogels steken.

Bruinvis (foto: F. Geldermans)

De beste dag voor de bruinvis was de 27^e met 4 exemplaren. Uiteindelijk werden deze maand 5 van deze tandwalvissen geteld. Tot slot zorgde een ander zoogdier voor een bijzonder moment. Ditmaal was het een vrij grote vleermuis. Vermoedelijk ging het hierbij om een rosse vleermuis. Deze 'dwarrelde' vlieger kwam op de 7^e recht uit zee vlak langs de telpost gevlogen.

Door alle ups en downs werden deze maand 10.461 vogels geteld. De bezettingsgraad van de telpost was 73 uur. Dit zorgde ervoor dat er 80 verschillende vogelsoorten konden worden vastgesteld.

Fred Geldermans & Kees Rebel

Geraadpleegde website:

Nature Today : zwarte sterns bijna verdwenen uit het IJsselmeergebied en de Waddenzee ; SOVON . - 30 jan 2023.